Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen 06.09.2018 POL-2018-25439

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Poliisihallituksen lausunto hallituksen vuosikertomuksesta 2017

1 Asia

Hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen vuosikertomuksesta 2017. Poliisihallituksen lausunnon teemoiksi on pyynnössä nimetty:

HE 90/2005 vp - EV 94/2006 vp,
HE 224/2010 vp - EV 371/2010 vp,
HE 66/2012 vp - EV 216/2013 vp,
HE 57/2013 vp - EV 79/2014 vp,
HE 6/2014 vp - EV 69/2014 vp,
HE 65/2014 vp - EV 248/2014 vp,
HE 333/2014 vp - EV 268/2014 vp,
HE 348/2014 vp - EV 334/2014 vp,
VNS 5/2016 vp - EK 8/2017 vp,
HE 228/2016 vp - EV 57/2017 vp.

Asiallisesti kyse on hallituksen toimintakertomuksen liitteessä 3 referoiduista hallintovaliokunnan edellyttämien seikkojen toimeenpanon arvioinnista hallinnossa. Poliisihallitus pidättäytyy lausunnossaan puhtaasti pyydetyissä teemoissa, eikä lausu hallituksen toimintakertomuksesta muilta osin. Poliisihallitus keskittyy arvioimaan teemoja erityisesti siltä kannalta, miten hallintovaliokunnan toimeksiannot ovat toteutuneet poliisissa ja/tai poliisin näkökulmasta muulla hallinnossa, sekä siihen, mitä mahdollisia kehittämistarpeita teemoihin (edelleen) liittyy. Lausunnon etenemisjärjestys on teemojen mukainen; ensin kuvataan Hallituksen toimintakertomuksessa mainittu hallintovaliokunnan toimeksianto/edellyttämät toimenpiteet (EK) ja sen jälkeen Poliisihallituksen näkökulma asiaan (Poha).

2 Lausunto

Selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittäminen
HE 90/2005 vp – EV 94/2006 vp

EK: Eduskunta edellytti 5.9.2006 hallituksen selvittävän mahdollisuudet edistää selviämisasematoiminnan ja muun akuutin päihdehuollon kehittämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin kanssa.

Poha: Kuten asiaa selvittänyt ministeriöiden yhteinen työryhmä sekä sisäisen turvallisuuden ohjelman ministeriryhmä ovat todenneet, tulisi poliisin osuutta päihtyneiden käsittelyssä kokonaisuudessaan vähentää ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden osuutta puolestaan vahvistaa. Aihe on ollut pitkään esillä eri yhteyksissä ja poliisin yksiselitteisen näkemyksen mukaan kysymys tulisi saada ratkaistua nimenomaan siten, että päihtyneiden käsittely kuljetuksesta säilyttämiseen ja edelleen mahdollisesti hoitoon, olisi ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluva tehtävä. Samalla on selvää, että poliisille kuuluisi jatkossakin henkilöt, jotka päihtymyksensä lisäksi aiheuttavat vaaraa toisten hengelle tai terveydelle.

Selviämisasemia on nykyisellään hajanaisesti ja lähinnä (joissakin) suuremmissa kaupungeissa. Toiminta ei ole maanlaajuisesti kattavaa eikä käsitä lainkaan esimerkiksi päihtyneiden kuljettamista. Poliisin harventuneen toimitilaverkoston myötä korostuu tarve vähentää rauhallisten päihtyneiden kuljettamista ja vapauttaa poliisin resurssia yhteiskunnan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidon kannalta tärkeämpiin tehtäviin.

Tässä yhteydessä on syytä huomioida myös tuleva lainsäädännön muutos, joka muuttaa tutkintavankien asemaa. Toistaiseksi on epäselvää, mikä vaikutus tulevalla uudistuksella on tutkintavankien kuljettamiseen poliisin tiloista vankeinhoidon toimipisteisiin ja paljonko järjestelmä tulee lisäämään poliisin kuljetustehtäviä jo nykyisten kiireettömien kuljetustehtävien ohella.

Poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelma sekä poliisimiehen hätävarjelua koskevat säännökset
HE 224/2010 vp – EV 371/2010 vp

EK 1. Eduskunta edellytti hallituksen laativan ajantasaisen poliisin pitkän aikavälin tehtävä-, resurssi- ja rahoitussuunnitelman, johon myös sitoudutaan.
EK 2. Eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan poliisimiehen hätä-varjelua koskevien säännösten toimivuutta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Poha 1. Poliisin toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja keskeisimmät muutokset liittyvät kansainväliseen ja kotimaiseen turvallisuustilanteeseen. Suomen sisäinen turvallisuus on sidoksissa muiden EU:n jäsenvaltioiden ja naapurivaltioiden turvallisuustilanteisiin. Keskeisiä teemoja ovat tällä hetkellä muun ohella maahanmuutto, kyberturvallisuus, jengiytyminen, terrorismin torjunta ja hybridiuhat. Poliisi on näiden kaikkien uusien ilmiöiden hallinnan keskiössä, mutta samanaikaisesti sen tulee turvata myös peruspoliisitoiminta koko valtakunnassa.

Poliisin resurssit on jouduttu kohdentamaan enenevissä määrin poliisin keskeisimpiin ydintehtäviin tai erityisiin poliittisesti määriteltyihin painopistealueisiin (esim. väkivaltaiset ääriliikkeet, viharikokset ja liikenneturvallisuus). Poliisitoiminnan eri osa-alueiden tuloksellisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan osaltaan siihen, että Suomi olisi yksi maailman turvallisimmista maista. Tähän pyrkiminen on julkisen talouden suunnitelmaan kirjatussa poliisitoiminnan rahoitustilanteessa muodostumassa erittäin haasteelliseksi tulevina vuosina.

Poliisin keskeisimpänä haasteena on toiminnan ja talouden yhteensovittaminen sekä niiden kehittymistarpeet vähenevien resurssien ja toimintaympäristön muutosten, sekä uusien lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden yhtälössä. Tulevaisuudessa poliisin lakisääteisten tehtävien odotetaan kokonaisuutena lisääntyvän, vaikka jo nykyisistä tehtävistä selviytyminen on haastavaa. Esimerkiksi hälytystehtävien vuotuinen määrä on noin miljoona tehtävää, joista noin 100.000 jää resurssivajeen takia hoitamatta.

Vuonna 2017 poliisimiehiä (htv) oli 7148. Vuosikymmen alussa vastaava luku oli 7766. Pudotus on siten yli 600 htv:ta. Kehityksen jatkuessa samansuuntaisena, vahvana riskinä on poliisin turvallisuuspalveluita koskevan kysynnän ja poliisin mahdollisuuksien välisen kuilun syveneminen. Poliisin venyminen on nyt maksimoitu ja tilanne alkaa valitettavasti näyttäytyä operatiivisessa vasteessa yhä selvemmin. Toimintakykyinen poliisi on Suomen sisäisen vakauden ja turvallisuuden keskeinen tae ja siten edellytys myös investoinneille ja olemassa olevalle maabrändille. Ihmisten turvallisuudentunne ei kestä poliisin resurssin leikkausta.

Poliisi pitää tärkeänä askeleena sitä, että esimerkiksi vuoden 2017 kehystasokorotuksilla on saatu hillittyä poliisimiesmäärän laskua. Poliittinen tahtotila on ollut pitää poliisimiesten määrä 7200 htv:ssa. Tätä tasoa voidaan pitää kohtuullisena valtiotalouden yleiset reunaehdot huomioon ottaen.

Haasteena on ollut, että pistemäinen kehystason nosto on mahdollistanut poliisimiesmäärän ylläpitämisen 7200:ssa *vain vuodeksi kerrallaan.* Voimassa olevan kehyksenkään puitteissa ei ole mahdollista ylläpitää enää vuoden 2019 jälkeen edes 7200 poliisimiehen (htv) määrää.

Jotta poliisimiesten määrä saattaisin nostettua hallintovaliokunnan edellyttämälle tasolle 7850 htv, vaadittaisiin hallitukselta merkittäviä lisäpanostuksia tuleville vuosille. Keskipitkällä aikavälillä Poliisihallitus lähtee siitä, että hallintovaliokunnan vuosituhannen alussa määrittelemä poliisimiesten taso – 7850 poliisimiestä silloisena htv -tasona – on nykyisessä turvallisuustilanteessa se kestävä minimivaatimus, johon tulevina vuosina olisi kansallisen turvallisuuden ja poliisin tehtävistä selviytymisen vuoksi palattava. Tästä tavoitteesta ollaan valitettavasti kaukana.

Poliisi on omin sopeuttamistoimin pyrkinyt tukemaan poliisimiesmäärän laskun hillitsemistä myös vuonna 2017. Tämä on edellyttänyt edelleen kriittistä poliisin sisäisen kehysjaon tarkastelua ja priorisointia. Poliisin haasteena on myös sen toimintamenojen kulurakenteen muutos. Yhä kasvavat *toimitilamenot* sekä *ei-harkinnanvaraiset ICT-kulut* heikentävät poliisin mahdollisuuksia ylläpitää poliisimiesten määrää tavoitellulla tasolla. Toimitilojen osalta tilanne on kriittinen. Eräissä tiloissa henkilöstö on jo sairastunut. Toimintojen sijoittaminen epätarkoituksenmukaisesti väistötiloihin on osaltaan vaikuttanut myös tuloksellisuuteen sitä heikentävästi ja kustannuksiin niitä nostavasti. Samanaikaisesti poliisin suorituskykyä nostavia investointeja (esim. perusajoneuvokalusto) on jouduttu siirtämään tuleville vuosille.

Mainitut poliisin kannettavaksi koituvat omasta toiminnasta riippumattomat kulut – joiden määrä pääosin kanavoituu takaisin valtiolle (mm. TUVE ja Senaatti) – syö suurimman osan poliisin vuotuisista tasonkorotuksista. Mi-

käli vuodeksi kerrallaan kohdentuva tasonkorotus on lisäksi korvamerkitty, tarkoittaa se samalla sitä, että poliisi joutuu faktisesti rahoittamaan korvamerkityn kohdennuksen olemassa olevasta kehyksestään. Tämä on pääosin aina pois peruspoliisitoiminnasta. Ts. lisäykset kanavoidaan pois toisesta päästä, eikä todellisia tasonkorotuksia siten siirry poliisin toiminnalliseen käyttöön.

Poliisihallitus on aktiivisesti osallistunut ja tulee osallistumaan poliisitoiminnan poliisin pitkänaikavälin resurssi- ja rahoitussuunnitelmaselvityksiin. Poliisi ei yksin omin sisäisin sopeuttamistoimin kykene vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Poliisi tarvitsee pitkän aikavälin kehystason noston, jolla kyetään vastaamaan toimintaympäristön mukaan tuomiin haasteisiin ja niiden vaatimiin resursseihin. Nykyinen yhden vuoden kehystason turvaaminen ei mahdollista pitkäjänteistä suunnittelua tuleville vuosille. Esimerkiksi poliisin koulutus kestää 3,5 vuotta – sisään otettavien poliisikokelaiden määrä joudutaan suhteuttamaan rahoituspohjaan, eikä poliiseja voida kouluttaa enempää kuin ennakoitu kehys antaa myöden. Mikäli lisäykset annetaan vuodeksi kerrallaan ilman, että koulutusta on voitu ennalta suhteuttaa lisäyksiin, reservissä ei ole poliiseja. Nykyisellään työttömiä poliiseja ei käytännössä ole.

Erityisen tärkeää olisikin turvata resurssit pitkäjänteisesti yli hallituskauden, jotta poliisi voisi aidosti ja uskottavasti tehdä pitkän tai edes keskipitkän tähtäimen strategista suunnittelua. Nykyisessä turvallisuustilanteessa poliisin rahoituspohjan epävarmuus (rahoituspohjan jatkuvasti heikkenevä näkymä seuraavaa vuotta pidemmälle) alkaa (tai uhkaa alkaa) muodostua yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittiseksi.

Poha 2. Poliisilain, esitutkintalain ja pakkokeinolain kokonaisuudistuksessa poliisin hätävarjeluoikeudesta säädettiin omassa säädöksessään. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 17 §:n 2 momentin mukaan poliisimiehellä on virantoimituksessa oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain (39/1889) 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa poliisimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjelun puolustettavuutta on otettava huomioon poliisimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Poliisilaki on ollut nyt voimassa lähes puolenkymmentä vuotta. Lain voimassaoloaikana Poliisihallitus ei ole tunnistanut poliisimiehen hätävarjeluoikeuden osalta erityisiä haasteita säännöksen toimivuudessa. Varsinkaan voimankäyttö- ja hätävarjelutilanteissa säännöksen soveltaminen ei ole johtanut kohtuuttomiin ja suhteettomiin lopputuloksiin.

Yleisesti ottaen poliisilain kokonaisuudistus on selkeyttänyt poliisin voimankäyttöä, vaikkakin tiettyjä säädösuudistustarpeita ilmenee edelleen toimintaympäristön muuttuessa. Lakiuudistuksen lisäksi poliisin voimankäytön koulutukseen, valvontaan, seurantaan ja tilastointiin on kiinnitetty huomiota. Kaikilla näillä on yhdessä ollut vaikutusta eri voimankäyttötilanteiden oikeudellisen luonteen arvioinnissa, ts. kysymyksessä siitä, onko kyse poliisin hallitusta voimankäytöstä vai poliisin hallitusta hätävarjelusta.

Poliisihallituksesta on viime vuonna esitelty laillisuusvalvontatarkastuksissa sisäministeriölle ja eduskunnan oikeusasiamiehelle poliisin voimankäyttöä

ja sen ohjeistusta. Yhtenä huomion kohteena on ollut poliisin aseenkäytön tilastollinen kasvu, joka on näkynyt myös mediassa. Aseenkäytön kasvussa on ollut yhtenä osatekijänä poliisin voimankäyttötilastoinnin tarkentuminen, jolloin aseenkäytöksi on esimerkiksi tilastoitu laukauksen ampumisen lisäksi poliisilain 2 luvun 19 §:n 2 momentin mukaisesti aseenkäytöstä varoittaminen ja ampuma-aseella uhkaaminen.

Poliisin henkilötietolain kokonaisuudistus
HE 66/2012 vp – EV 216/2013 vp

EK: Eduskunta edellytti 16.12.2013, että hallitus käynnistää mahdollisimman pian poliisin henkilötietolain kokonaisuudistuksen ja että sen yhteydessä huomioidaan muiden seikkojen ohella EU:ssa valmisteilla olevan uuden tietosuojalainsäädännön lopullinen sisältö ja vaatimukset kansalliselle lainsäädännölle sekä hallintovaliokunnan mietinnöstä HaVM 26/2013 vp ilmenevät lain rakennetta ja sisältöä koskevat huomautukset, mukaan lukien poliisin henkilötietolaissa tarkoitettujen rekisterien valvonnan kehittäminen. Samassa yhteydessä tulee tarkistaa myös rajavartiolaitoksen henkilötietolain säännökset.

Poha: Poliisin henkilötietolain kokonaisuudistus on poliisille tämän hetken tärkein lainsäädäntöhanke. Uudistuksella mahdollistettaisiin poliisilla olevan tiedon tehokas rikosanalyysi, mukaan lukien mm. ulkomaalaislainsäädännön nojalla hankittuihin tietoihin, sekä tiedustelutiedon käyttö hallinnollisessa rikostorjunnassa. Erikseen todetaan, että mahdollisuus rikostiedustelutietojen käyttämiseen lupavalvonnassa olisi tärkeää mm. JR-henkilöiden pääsyn estämiseksi laillisesti yhteiskunnan turvallisuuteen vaikuttavaan tehtävään tai hankkimaan laillisesti ampuma-aseita tilanteissa joihin liittyy riski vakavista väärinkäytöksistä.

Poliisin henkilötietolaki on ilmeisesti tarkoitus saattaa eduskunnan käsiteltäväksi syysistuntokaudella 2018. Poliisin osalta EU:n tietosuojasäännösten täytäntöönpanon jo tapahtunut viivästyminen ja mahdollinen edelleen viivästyminen on merkittävästi vaikeuttanut lakien soveltamista käytännössä. Tämä on viivästyttänyt myös poliisin täytäntöönpanotoimia EU:n tietosuojasäännöstöön valmistautumisessa.

Poliisin henkilötietojen käsittely
HE 57/2013 vp – EV 79/2014 vp

EK: Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että hallintovaliokunnalle annetaan viimeistään vuoden 2015 loppuun mennessä kattava selvitys
1) niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty erityisesti epäiltyjen tietojärjestelmän, mutta myös muiden poliisin henkilörekisterien osalta, sen varmistamiseksi, että tietojärjestelmät ovat virheettömiä ja että henkilötietojen käsitteleminen tapahtuu kaikilta osin lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja muutoinkin asianmukaisesti sekä
2) niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty henkilörekisterien ja henkilötietojen käsittelyn sekä niihin liittyvän koulutuksen, ohjeistuksen ja valvonnan kehittämiseksi.

Poha: Poliisihallitus on antanut 30.3.2016 päivätyn ohjeen; "Tietojen käsittely epäiltyjen tietojärjestelmässä". Ohjeen tarkoituksena on ohjata valtakunnallisesti epäiltyjen tietojärjestelmän käyttöä, yhdenmukaistaa menettelytavat sekä antaa käyttäjille tulkintaohjeet tietojärjestelmän tietosisältöä koskeviin menettelytapoihin ja syöttöjen perusteisiin. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää tietojärjestelmän tietosisällön valvonta. Ohje on päivitetty 22.3.2017.

Poliisihallituksen johdolla tarkastettiin vuosina 2014–2015 kaikki epäiltyjen tietojärjestelmään (ns. Epri -rekisteriin) kirjatut ensitallennukset (n. 50 000) sekä niiden lainmukaisuus.

Lisäksi huomautetaan, ettei Helsingin hovioikeus tuomiossaan 28.02.2017 muuttanut käräjäoikeuden tuomiota Epriä koskevassa asiassa, jossa syyte hylättiin. Hovioikeus on ratkaisussaan todennut, että todistelun perusteella valtaosa Epriin tehdyistä merkinnöistä on kuitenkin ollut sellaisia, ettei niitä voida pitää säännösten vastaisina. Hovioikeuden ratkaisun perustelujen mukaan syyttäjän hovioikeudessa vetoamat Epri-merkinnät ovat olleet yksittäisiä kirjauksia, eikä asiassa ole tullut esiin esimerkiksi, että joissakin poliisin yksiköissä olisi Epri-kirjausten osalta yleisesti noudatettu sellaisia menettelytapoja, joita olisi pidettävä ilmeisen lainvastaisina. Virheellisten merkintöjen osuus kaikista rekisteriin merkityistä tiedoista on ollut vähäinen.

Rahankeräyslain muuttaminen
HE 6/2014 vp – EV 69/2014 vp

EK: Eduskunta edellyttää, että rahankeräyslainsäädännön muutostarpeita koskevaa selvitystyötä kiirehditään ja että selvitystyössä arvioidaan eri vaihtoehtoja rahankeräystoiminnan järjestämiseksi, mukaan lukien mahdollisuudet ilmoitusperusteisen järjestelmän käyttöönottoon, ja tarkastellaan lain uudistamista myös joukkorahoituksen kehittämis- ja sääntelytarpeiden näkökulmasta. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös rahankeräysten tehokkaaseen valvontaan ja siihen, miten rahankeräysten luotettavuus ja kohdentuminen lailliseen toimintaan varmistetaan.

Poha: Hallituksen esitys rahankeräyslaiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2018 syysistuntokauden alussa. Poliisihallitus on lausunut asiasta sisäministeriölle 14.3.2018 (POL-2018-4531) ja viittaa sellaisenaan antamaansa lausuntoon.

Todistajansuojeluohjelmaa koskeva lainsäädäntö
HE 65/2014 vp – EV 248/2014 vp

EK: Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti lainvalmistelutoimenpiteisiin todistajansuojeluohjelmaa koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi siten, että suojeltavan asunnon ja sen lähiympäristön valvonnassa teknisen laitteen, menetelmän tai ohjelmiston avulla saatavaa tietoa voidaan käyttää mahdollisimman laajasti myös muihin kuin suojeltavaan kohdistuvien rikosten estämisessä, esitutkinnassa ja koko rikosprosessissa.

Poha: Poliisihallitus pitää ehdottoman tärkeänä edistää eduskunnan edellyttämää todistajansuojeluohjelmaa koskevan lainsäädännön tarkistamista.

Viranomaisyhteistyö uhkan arvioinnissa ja uhkaavan teon estämisessä
HE 333/2014 vp – EV 268/2014 vp

EK: Eduskunta edellyttää hallituksen antavan hallintovaliokunnalle vuoden 2017 loppuun mennessä perustuslain 47 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen selvityksen siitä, 1. kuinka viranomaiset ja muut toimijat ovat uuden lainsäädännön nojalla ilmoittaneet oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä
2. kuinka luovutettuja tietoja on hyödynnetty ja niiden avulla toiminnan vaikuttavuutta on parannettu sekä
3. millä tavoin erimuotoinen viranomaisyhteistyö ja sen vaikuttavuus on kehittynyt uudistuksen myötä.

Poha: Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) valmistelemalla uudistuksella säädettiin oikeudesta ilmoittaa oma-aloitteisesti poliisille henkeen ja terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos vaitiolovelvollinen henkilö oli saanut tietää tällaisista olosuhteista.

Lakiuudistus on ollut poliisitoiminnan kannalta tervetullut ja tavoitteiltaan tarkoituksenmukainen. Uudistus on myös suoraan tai välillisesti edistänyt perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikosten selvittämistä sekä moniviranomaisyhteistyötä. Jälkimmäisestä mainittakoon mm. Ankkuri-toiminta, jossa poliisi toimii yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuoltoviranomaisten kanssa.

Samalla kuitenkin todetaan, ettei lakiuudistuksen jalkautuminen ole toistaiseksi (varauksitta) onnistunut kaikille ammattiryhmille, joissa terveyteen kohdistuvista uhkista saadaan tietoa. Haasteena on ollut, että vaitiolovelvollisuuden poikkeukset eivät ole riittävän selviä suhteessa mm. terveydenhuollon potilassalaisuuteen tai sosiaalihuollon asiakassalaisuuteen. Ilmoittamis- ja tiedonvaihtohaasteisiin liittyvää kokonaisuutta ollaan kuitenkin uudistamassa; STM on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta uudeksi asiakas- ja potilaslaiksi. Poliisihallitus on myös osallistunut STM:n työryhmään, jossa on ollut tarkoitus selvittää poliittisen tahtotilan mukaisesti poliisin ja sote-viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Asiakas- ja potilaslain luonnoksessa poliisin tiedonsaantitarpeita ei ole valitettavasti huomioitu toivottavalla tavalla.

Tiedonvaihdon onnistumisen edellytysten luonti olisi kuitenkin välttämätöntä mm. tehokkaan ennaltaestävän työn mahdollistamiseksi. Esimerkiksi lähisuhdeväkivallan torjuntaan, nuorten syrjäytymiskierteen katkaisuun ja ekstremismin ehkäisyyn on otettava käyttöön uusia keinoja. Viranomaisten tiedonvaihto on tässä keskiössä. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta ja myös taloudellisesti ajatellen olisi ensiarvoisen tärkeää, ettei radikalisoitumiselle ja rikollisille mielille anneta kasvualustaa. Myöhemmin puuttuminen voi olla liian myöhästä ja pahimmassa tapauksessa kulut ja vaikutukset moninkertaisia.

Lisäksi todetaan, ettei poliisilla ole varauksetonta tietoa eri ilmoittajatahojen tiedoista, koska se saa ilmoituksia myös anonyymisti (esim. Nettivinkin kautta). Muutama vuosi sitten Poliisihallitus selvitti ilmoittajatahoja sen alai-

sista poliisiyksiköiltä, jolloin syntyi käsitys siitä, että opetustoimi ilmoittaa aktiivisemmin kuin esimerkiksi terveydenhuolto. Alueellisia ja poliisilaitoskohtaisia eroja oli havaittavissa. Muilta osin todetaan, että uhka-arvioinnin työkalu on valmis ja sitä kehitetään edelleen. Samoin poliisin puolelta asian organisointi (valtakunnallinen ja paikallinen) on valmistunut.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain uudistamistarpeet
HE 348/2014 vp – EV 334/2014 vp

EK: Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kiireellisesti poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain kokonaisuudistuksen. Sisäministeriö asetti 30.3.2015 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia esiselvitys poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) uudistamistarpeista. Hankkeen toimikautta on jatkettu 31.1.2018 asti.

Poha: Sisäministeriö asetti poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006, ns. putkalaki) kokonaisuudistusta varten työryhmän 30.3.2015. Poliisihallituksen edustaja on osallistunut työryhmätyöskentelyyn sen alusta lukien. Työryhmän toimikautta pidennettiin useamman kerran aina 31.1.2018 asti. Tämän jälkeenkin työryhmä jatkoi työskentelyä ad hoc -periaatteella mietinnön valmistamiseksi. Lopullisen mietinnön on tarkoitus edetä lausuntokierrokselle syyskuussa 2018.

Putkalain kokonaisuudistus on osa sisäministeriön vuosien 2017 - 2021 lainsäädäntösuunnitelmaa. Suunnitelman mukaan kokonaisuudistuksen työryhmämietinnön perusteella laadittava hallituksen esitys oli tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2017. Poliisihallituksella ei ole tarkempaa tietoa siitä, aikooko sisäministeriö esitellä mahdollisen hallituksen esityksen vielä tämän hallituskauden aikana.

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta
VNS 5/2016 vp – EK 8/2017 vp

EK: Eduskunta edellyttää, että hallitus
1. turvaa sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen, hätäkeskuslaitoksen, Tullin ja maahanmuuttoviraston suorituskyvyn sekä näiden viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamisen asianmukaiset edellytykset nykyistä paremmin muun muassa vahvistamalla olennaisesti näiden viranomaisten rahoituspohjaa,
2. turvaa myös syyttäjälaitoksen, tuomioistuinten ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset rikosvastuun toteuttamisessa olennaisesti nykyistä paremmin, 3. korjaa hallintovaliokunnan mietinnöstä HaVM 5/2017 vp ilmenevät sisäisen turvallisuuden puutteet ja epäkohdat sekä varautuu mietinnössä mainittuihin uhkatekijöihin, panostaa kehittämiskohteisiin ja ryhtyy muihin mietinnössä mainittuihin toimenpiteisiin,
4. ottaa hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp sisäisen turvallisuuden linjausten ja toimenpiteiden perustaksi sekä noudattaa mietinnön linjauksia myös sisäisen turvallisuuden strategiatyössä,
5. antaa hallintovaliokunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä kirjallisen selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin valiokunnan mietinnön HaVM 5/2017 vp johdosta on ryhdytty, sekä
6. antaa eduskunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä uuden kokonaisvaltaisen sisäisen turvallisuuden selonteon sisäisen turvallisuuden tilanne-

kuvasta, uhkista ja tilasta, kansalaisten turvallisuuden tunteesta, sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyvystä ja toiminnan tuloksellisuudesta, toimintojen kehittämistarpeista ja haasteista sekä eriävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämistä kehittämistoimenpiteistä ja tehtäväperusteisesti pidemmän tähtäimen taloudellisista ja muista resurssitarpeista.

Poha: Poliisihallitus pitää hallintovaliokunnan mietintöä HaVM 5/2017 erittäin realistisena kuvauksena poliisin toimintaympäristön tilasta, muutoksesta ja jännitteistä sekä odotusten ja resurssien epäsuhdasta. Hallintovaliokunta on edellyttänyt, että poliisin henkilöresurssitaso palautetaan taloudellisen tilanteen parantuessa asteittain ensi vuosikymmenen puoleen väliin mennessä vuoden 2010 tasolle 7 850 henkilötyövuoteen ja tapahtuneen suorituskyvyn laskun sijasta poliisin suorituskyky nousee kattavasti ja kansalaisten turvallisuus paranee sekä hallintovaliokunnan huomioimat epäkohdat korjataan tehokkaasti.

On toivottavaa, että hallintovaliokunnan edellyttämät toimenpiteet realisoituvat ja sitovat takeet poliisin resurssien ja suorituskyvyn ylläpitoon saadaan toiminnan ja talouden suunnittelemisen mahdollistamiseksi. Poliisin rahoituspohjan vahvistamisen osalta viitataan edellä teemassa *HE 224/2010 vp – EV 371/2010 vp* lausuttuun. Täydentävästä todetaan Poliisihallituksen edustajan olevan mukana SM:n pitkäntähtäyksen resurssisuunnittelun kehittämisryhmässä.

Tässäkin yhteydessä alleviivataan vielä, että poliisitoimen suorituskyky ei tule tälläkään hetkellä olemassa olevalla kehysratkaisulla vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia – poliisin rahoituksen kehitysnäkymät ovat syvää huolta herättäviä. Näköpiirissä oleva poliisien määrän vähentyminen v. 2019 jälkeen myös todennäköisesti lisäisi muualla yhteiskunnallisia kustannuksia. Poliisi kun on monessa kohdin eskaloitumisen estäjä ja sisäisen turvallisuuden sekä yhteiskuntarauhan ylläpidon keskeisin tae.

Ratkaisu on poliittinen ja poliisi on valmis sopeuttamaan toimintansa tehdyn suunnitelman mukaisesti annettuun määrärahatasoon, mutta haluaa varmistaa, että se mihin tämä johtaa, on varmasti päätöksentekijöiden ja asian valmistelijoiden tiedossa.

Muualla Pohjoismaissa hallitukset ovat reagoineet muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen lisäämällä poliisimiesten määrää. Viimeisimmän pohjoismaisen vertailutaulukon perusteella tilanne on seuraava:

Poliisiresurssit Pohjoismaissa						
Maa	Poliisi-miehiä 2017	Poliisi-miehiä 2020	Asukkaita 2017	Poliiseja per 1000 asukasta 2017	Poliiseja per 1000 asukasta 2020	Lisäystarve Suomessa, jos vastaava taso kuin muissa Pohjoismaissa 2017
Tanska	10 670	11 100	5 714 912	1,87	1,94	+3162
Ruotsi	19 741	21 403	10 023 893	1,97	2,14	+3713
Suomi	7 148	6 897	5 513 130	1,30	1,25	
Norja	10 111	11 273	5 295 619	1,91	2,13	+3382
Islanti	660	695	338 349	1,95	2,05	+3602

Rahanpesudirektiivin muutos ja tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnyksen riittävyys
HE 228/2016 vp – EV 57/2017 vp

EK: Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi neljännen rahanpesudirektiivin muutosten täytäntöönpanon yhteydessä, onko tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnys riittävällä tasolla sen varmistamiseksi, että säännökset eivät ole helposti kierrettävissä, huomioiden myös näiden tietojen käyttötarkoituksen.

Poha: Manner-Suomen rahapelitoimintaan liittyen tosiasiallisia edunsaajia koskeva sääntely tulee noudatettavaksi hyvin rajallisissa tapauksissa eikä Poliisihallituksella ole huomioita/kantaa siihen, onko rekisteröintikynnykselle säädetty taso riittävä.

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi Sisäministeriö